

Suchý F.: Moravské ovoce, Český odbor zemědělské rady pro Markrabství moravské, 1.vydání 1907

ČÍS. 38.

JABLKO ČERVENÉ TVRDÉ.

PURPURROTER COUSINOT. — COUSINOTTE ROUGE POMPLE.

JABLKO ČERVENÉ TVRDÉ.

Původ a rozšíření.

Podobno jest našemu panenskému čili kardinálce a také se napořád s ním zaměňuje. Rozdíl při pojmenování jest jenom ten, že mnozí panenskému říkají letní, a červenému tvrdému zimní panenské. S panenským jablkem dobře snáší soutěž a rozmnožuje a sází se dále vedle něho pilně a musí se proto zařadovati vždy mezi naše nejlepší hospodářské odrůdy.

Původu prý jest nizozemského, odkudž před drahnou dobou se rozšířovalo po Evropě. Pěstuje se nyní ve všech ovocnářských krajích evropských ve velkém počtu a udržuje se mezi prvními obchodními jablky.

Na Moravě se pěstuje jistě větší počet této odrůdy než panenského, leč neděje se tak vědomky, poněvadž se vysazuje za panenské. Jak již poznačeno, pěstuje se pod jménem „zimní kardinálka“, také je nazývají někde „kuzinotka“, „krvavé“ neb „krvouš“.

Poloha.

Strom daří se lépe v krajinách výše položených horských jako v nížinách a rovinách; polohu snese sebe drsnější i větrnější, právě z takových poloh přichází na trhy ovoce jeho nejpěknější. Svojí způsobilostí pro horské kraje řadí se mezi nejlepší jablka horská, vlastnost to, která panenskému jablku chybí.

Půda.

Půdu nevyhledává také přílišně úrodnou; spokojí se s každou projabloně poněkud způsobilou půdou. V půdě lehké brzy zeslábne ve vzrůstu, a proto se má vysazovati do půdy těžší.

Vzrůst.

Vzrůst má z mládí velmi bujný, později, když počne více roditi, valně zeslábne ve vzrůstu a mívá pak jenom prostředně velkou, ploše kulovitou korunu. Kmen tvoří dost silný, též i větve v koruně jsou silné, jenom že přec pod tíhou plodu se schylují a tím povstává poněkud plochá koruna. U starších stromů vyrůstá z hlavních větví kostry koruny mnoho silných letorostů, kterých lze použití při zmlazení stromu jako náhradu za větve odřezané. Prořezávání, kterého často koruna vyžaduje, zmlazování, přeroubování dobře snáší, rány tímto opatřením způsobené dobře se zacelují. Zmlazen může být několikráte za svého života. Letorosty má dlouhé, silné, tmavočervené a list velký, silný, na spodní straně plstnatý a hustě po letorostech rozdělený. Nemocím a jiným škůdcům dobře vzdoruje a jest vždy zdravý.

JABLKO ČERVENÉ TVRDÉ.

Ve školce roste vždy velmi bujně a kmeny mívá rovné a silné. Koncové pupeny každoročně vyžívají tak, že je možno pěstovati do vysokokmenu také bez seřiznutí.

Vysazovati se může na všechna místa; daří se tak dobře v zahradě domácí jako při silnici, na pastvině jako v poli, vůbec jest to strom, který nepřivede žádného pěstitele do rozpaků, kam jej vsaditi, poskytnete-li se mu přiměřená půda, prospívá všude náležitě. Pro osazování silnic jest zvláště dobře způsobilý, třeba nevyvínoval korunu velkou a vysokou; jsou případy, kde jest nutno voliti stromy s korunami nižšími, jako jest to na př. u těch silnic, podél kterých se vedou telegrafní a telefonní dráty.

Stanoviště.

Na určitá místa se vysazuje jen ve tvaru vysokokmenném a měl by se vysazovat dostatečně vysoký, to jest kmen od kořenového krku ke korunce by nikdy neměl býti pod 200 cm. vysoký. Jehlance nebo zákrsky keřovité této odrůdy rodí též pěkné ovoce, jsou velice úrodné, ale že jsou pro tyto tvary jiné cennější červené odrůdy, tak nelze pěstování jejich doporučovati.

Tvar stromu.

Plody jsou velikosti prostřední, tvaru kuželovitého, kulovitého neb i vejčitého; dobře vyvinuté plody mívají též mírné, sotva znatelné široké hrany, které v některých případech dodávají jim tvar nepravidelný. Obyčejně jest ke stopce širší jako ke kalichu.

Ovoce.

Kalich má uzavřený, špičatý, kolem lístku vlnatý a jest v mělké a úzké prohlubince. Obkálí jest žebírkované neb hranaté, velmi často i rezivé. Dle obkálí snadno se rozezná tato odrůda od jablka panenského.

Kalich.

Stopka jest krátká, dřevnatá, tenká a drží dobře na plodonoši, takže i ve větrnější poloze jablka neopadávají. Důlek stopečný jest hluboký, úzký a rezivělý.

Stopka.

Barva plodu jest v podzimku velmi neúhledná; červení krvavou, která více méně se po celém plodu buď v žíhách neb rozmyta rozprostírá, proráží základní barva žlutozelená, až když v zimě plod dozrává, počíná se barva jeho jasnit a nabývá krásně purpurové červeně se žlotožlutou základní barvou. Čím více jsou plody zastíněny, tím jsou žíhanější, a čím více ve slunci, tím více krvavě zbarvené. Rezivé skvrny a tečky jsou porůznu po celém plodu. Slupka jest dost jemná, pevná a při uzrání plodu poněkud maštná.

Barva.

Dužnina jest nazelenalá a při uzrání žlutobílá, u některého plodu pod slupkou i načervenalá, jemnozrnná, chruplavá, šfavnatá, chuti sladkonavinulé, slabě okořenělé; později na jaře počne dužnina moučněti a ztrácí velice na chuti, aniž by to bylo na vzezření plodu pozorovati.

Dužnina.

Uzrává u nás a možno je jísti již v prvé polovici listopadu a udrží se dobře uloženo do května, aniž by vadlo neb nahnívalo. Trhá se jednotlivě a uchovává přes zimu ve sklepě neb komoře ve větších vrstvách.

Dozrání a časání.

Vývozní jablko jest to výborné, snese každé balení i dopravu. Obchodníci ovocem rádi je kupují, jenom že přec neplatí za ně takové obnosy, jako za jablko panenské, odvolávajíce se na jakost dužniny a lepší dopravní způsoblost.

Zužitkování.

Na našich trzích se prodává za panenské a dobře se za ně udává. V domácnosti slouží jako jablko tabulové, kuchyňské, víno se z něho vyrábí a také se suší.

Červená tato odrůda jest velice oblíbena v hlavních městech německých a má proto každoročně dobrý odbyt; kdyby všemi jablkovými odrůdami obchod váznul, červená jablka jdou vždy dobře na odbyt a k těm patří i tato odrůda. Záhodno tedy by bylo ještě více toto jablko rozšiřovati a pěstovati.

